

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštno
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „2.—
za četrt leta „1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 38.

V Mariboru, dne 19. septembra 1901.

Tečaj XXXV.

„Slov. Gospodar“ pred porotniki.

(Poročilo o sodnijski obravnavi dne 12. t. m. v Mariboru.)

Sodniki in obtožba.

Predsedoval je obravnavi deželnosodni svetnik Morocutti, prisedovala sta dež. svetnik Martinak in dež. tajnik Kermek, zapisnikar je bil avskultant Mihalič, tožil je državni pravdnik dr. Nemanič, obtožen je bil g. A. Korošec, zagovarjal je g. dr. Fr. Rosina.

Porotniki, ki so sodili, so bili: Johann Kossar, hišni posestnik v Mariboru, Franz Kothbauer, ključavničar v Mariboru, Fr. Lorber, posestnik v Partinju, Matija Ornik, strojevodja pri Blanketu v Ptuj, Johann Kramberger, posestnik v Kaniži pri Ptuj, Emerich Müller, krojač v Mariboru, Adolf Fritz, posestnik v Mariboru, Josip Barth, čevljar na Muti, Johann Wresnik, tesar na Bregu pri Ptuj, Ivan Gert, župan v Framu, Rihard Sons, gostilničar v Breznem, Johann Kasper, knjigovodja v Ptuj.

Pod obtožbo so stali naslednji članki „Slovenskega Gospodarja“:

Nemškutarska zlobnost. Govori se, da je Gregorecovo hišo z gospodarskimi poslopji pri Ptuj zažgala hudobna roka iz nasprotnega narodnega tabora. Zalostni pojavi v narodnostnem boju. Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična.

Slovenci ptujske okolice! Politični nasprotniki našega katoliškega slovenskega naroda so naslednji ptujski trgovci: tiskarna Blanke, brata Slavič, tapetar Stelcer, zlatar I. Gspaltl, trgovec Kolenc, trgovec S. Fridrih, žagar Ružička, urar K. Akerman, trgovec V. Šulfink. Slovenci, zapomnite si ta imena!

„Stajerca“ v Ptuj je začel izhajati. Mi smo dobili že veliko dopisov radi njega, ki svariijo ljudstvo pred njim. Mislim, da je naše slovensko ljudstvo pač

toliko pametno, da se ne bo vjelo v zanjke nemških in nemškutarskih trgovcev. Najboljše sredstvo zoper „Stajerca“ pa je, da nam rodoljubi naznanjajo one trgovce, ki širijo tega umazanca med ljudstvo, zajedno pa tudi slovenskega trgovca-konkurenta. Mi bomo potem širitelje tega tiskanega nemškutarja javno naznanjali, zajedno pa priporočali slovenske trgovce.

Zadnji dve notici sta bili zaplenjeni. V obtožbi se je navedena med razlogi cela vrsta „Gospodarjevih“ člankov, proti katerim sta ugovarjala obtoženec in zagovornik, naj se ne preberejo, ker niso z obtoženimi članki in obtožencem v nobeni zvezi. Obtožba trdi, da se je s temi članki vznemirjala javna varnost ter se vzbujalo druge k sovražnostim proti posameznim vrstam državljanške družbe v smislu § 308 in 302 kaz. zak. in § 28. tiskovnega zakona.

Obtoženec se zagovarja.

Obtoženec g. Korošec pripozna, da je pisal pod obtožbo stoječe članke, a se zagovarja v slovenskem jeziku:

Kar se prvega članka zaradi ožja tiče, sem govorico izvedel v tiskarni od nekega somišljenika ravno isti dan, ko je številka „Gospodarja“ izšla. Oni dve notici zaradi ptujskih trgovcev sem napisal istotako neposredno pred zaključkom redakcije. Glede prve notice imam omeniti, da se mi je govorica zdela utemeljena, 1. ker sem vedel, da je splošno razširjena v ptujski okolici in ker sem jo izvedel od treznomislečih osebe; 2. ker sem mislil: Ali je užgal Slovenec, ali nemškutar. Da bi Slovenec, se mi je zdelo nemogoče, da pa je storil kaj takega nemškutar, se mi je zdelo verjetnejše, ker se je zgodilo neposredno pred jedno eminentno slovensko veselico. Da bi lahko zažgal tudi kak oseben nasprotnik, tega nisem v trenutku — mislil. 3. Sem slišal, da je prosil Gregorec tudi s tem izgovorom podpore pri Slovencih.

Kar se tiče onih dveh notic o ptujskih trgovcih, izjavljam, da sem jih pisal pod neposrednim utisom, ki

so ga napravile na me prve številke „Stajerca“. Vedel sem, da izdaja takega lista pomeni nov boj za Spodnji Stajer, kjer se imajo Slovenci še vedno boriti z nemškutarji. Vedel sem, in to je tudi istina, da so nekateri ptujski trgovci stopili na čelo tega novega bojevanja proti težnjam slovenske narodnosti, za to sem imenoval tudi trgovce ter povedal tudi čitateljem, naj si njih imena zapomnijo. Zajedno pa sem vedel, da bo novi list, ker so ga ustanovili nemški in takozvani nemškutarski trgovci, da bo jih podpiral politično in gospodarsko. Zato sem se obrnil do čitateljstva, naj nam imenujejo slovenske konkurente, da bo „Slov. Gosp.“ te trgovce lahko podpiral. Samoumevno je, da sem prosil, naj nam tudi imenujejo nemške trgovce, namreč da jih nadzorujemo, potem pa tudi, da jih ovadimo, ako kolportirajo brez dovoljenja od oblasti, kar se res tudi dogaja.

Glede prve notice o ognju se ne čutim krivega zaradi tega ne, ker govorice, ki se mi je zdela utemeljena, nisem hotel širiti, ampak širitev zabraniti. Za to sem zapisal: Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična ali ne. S tem sem hotel reči: Čakajte, ne sodite, dokler sodišče ne izreče svojega mnenja.

Glede drugih dveh notic se ne čutim krivega zaradi tega ne, ker ne vidim v njih nič kaznjivega. Imenovati naše politične nasprotnike, priporočati slovenske trgovce, ter nadzorovati nemške in nemškutarske trgovce, to je po mojem prepričanju popolnoma dovoljeno. Tako delajo listi cele Avstrije, in jaz imam ravno isti pravni čut, da se kaj takega sme storiti.

Odkločno pa ugovarjam, in prosim, da se to zabeleži, da bi stali v kakih zvezi z mojimi noticami, oni članki, ki jih navaja državni pravdnik v razlogih. Oni imajo celo druge vzroke, so posledice celo drugih dejanj. Z njimi nimam jaz ničesar opraviti.

Priče nastopijo.

Priča Ivan Gregorec pove, da ne ve nič gotovega radi ognja, ker je bil takrat preveč zmešan.

Zagovornik dr. Rosina: Ali ste vi opazili kako vznemirjenost ali razburjenost, ko je „Gospodar“ prinesel ono notico o ognju.

Listek.

Varuj se pijančevanja!

„Bog daj srečo!“ Tako sta pozdravila dva popotnika ženice, ki so blizo ceste žele lepo, zlato pšenico. „Bog daj!“ — glasil se je odgovor. Ko sta se pa omenjena popotnika nekoliko oddaljila, reče starejši mlajšemu kazoč na velika poslopja, ki so v sredi lepih njiv stala: „Tukaj je bilo nekdanje bogastvo, blagoslov in zadovoljnost doma; tukaj so še pred 30 leti prebivali pošteni, narodni in radodarni ljudje. Večkrat sem bil pri njih, kako veselo je bilo tukaj; ni bilo slišati preprirov, ne kletve. Vsaki večer so vsi skupaj, gospodar, gospodinja, otroci in družina Boga molili in se mu za vse zahvaljevali. Zdaj je pa vse v rokah ptujcev in naših nasprotnikov.“

„Kaj pa je bil vzrok, da se je v tako kratkih letih vse spremenilo?“ vpraša mlajši.

„Nezmernost, pijančevanje je vse to naredilo! Stariši predzadnje gospodinje, nadaljuje starejši, „so bili prav pridni in pošteni ljudje. Imeli so edino hčerko, in ta se je omožila z nekim mladeničem, ki je vso to nesrečo zakrivil. Bil je namreč velik pijanec, česar ti pridni ljudje prej niso vedeli. Prinesel je sicer s seboj precej denarja, ker je

bil sin premožnih starišev — pa v nekaj letih se je vse razkadilo.

Uboga Barbika, tako je bilo namreč ime mladi gospodinji; poznal sem jo dobro; bila je pohlevna, pridna in potrpežljiva. Oh! kaj je ona vse s svojim nesrečnim možem pretrpela!

Kmalu po poroki je začel mladi gospodar zapravljati. Odišel je pogosto in ga ni bilo domov po več dni. Pustil je družino, celo gospodarstvo in je po gostilnah popival. Da, zgodilo se je večkrat, da je peljal na sejem v bližnje mesto poln voz zrnja — domu pa je prišel bolen, brez denarja, s praznim vozom in z bolnimi konji, ker jih je pušchal v največjem mrazu in lačne po več ur zmrzavati pred kakšno krčmo. Moreš si torej misliti, kaj je uboga sirota trpela! Za vse je morala sama skrbeti, še za moža, posebno, kadar je bil pijan, da se mu kaj hudega ne zgodi. Pa vse je potrpežljivo prenašala, le ljubemu Bogu in Mariji je svoje stiske in težave tožila. Kajti bilo jo je pogosto videti v cerkvi, kako kleči pred podobo presvete Srca Jezusovega in Marijinega pomoči in tolažbe proseč. Pri vsem tem pa svojih otročičev ni pozabila. Večkrat sem jo videl z otroci skupaj moliti in k dobremu jih opominjati. Posebno pa enkrat — tega nikdar ne pozabim.

Nekega dne je zopet s svojo majhno hčerko molila in jo opominjala, da naj bo pridna, ako hoče priti v sveta nebesa. Hčerka ji je odgovorila: „Ljuba mamica, kako rada bi prišla v sveta nebesa, ako boste tudi vi tja prišli, oh! to bom potem srečna in vesela!“ Naenkrat pa se deklica prestraši in zopet tiho reče: „Draga mati, oče pa ne smejo priti v sv. nebesa.“ Žalostne besede iz ust nedolžnega otročiča! Nesrečni oče je sam iztrgal ljubezen do sebe iz srca tega otroka. Videla ga je namreč pogosto pijanega, razsajati, kleti ter mater brez vsakega vzroka tepsti, in za to se je očeta bala — ni ga ljubila.

Svoji ženi se je moral tudi zahvaliti nesrečni gospodar, da vključ svoji zapravljivosti in nemarnosti, vendar ni popolnoma propalo njegovo gospodarstvo.

Drugače pa je bilo, ko je blaga gospodinja umrla. Vedni napor in vedna žalost sta njeno zdravje podkopala in v najboljši dobi v grob spravila. Ko je na smrtni postelji ležala, spoznal je sicer tudi njen mož, da je največ kriv njene bolezni — zbudila se mu je tudi vest — pa le za kratek čas.

Še ni sem videl tako blage žene umirati. Nekaj dni pred smrtjo se je dala prevideti. Ko je videla, da ne bo dolgo več živeča, poklicala je k sebi moža in otroke. Imela je namreč tri otročiče. Najprej blagoslovi otroke.

Priča: Ne, Slovenci in Nemci so sedaj kakor prej zahajali k meni.

Priča Josip Ornik iz Ptuja: Meni so kar drugo jutro po ognju pripovedovali policaji, int' so to zvedeli od ljudi z dežele, da je razširjena govorica, da so Nemci pri Gregorecu vžgali. Priča se pritožuje, da se g. Korošec nič ni poboljšal, ker je pred 8 ali 10 dnevi v Hajdini zopet »šuntal« proti Ptujčanom.

Obtoženec skoči kvišku in ugovarja. Gospod predsednik Morocutti k priči: Ostanite pri stvari!

Gosp. zagovornik dr. Rosina: Gospod Ornik, pridružen si pravico, vas sodnijsko zasledovati, ker ste obtoženca razžalili na časti.

Priča nadalje izpove, da so »Štajerca« v istini ustanovili Ptujski trgovci. Ornik ima dovoljenje širiti »Štajerca«. On ga ne bere redno, a včasih si ga da prebrati.

Priča c. kr. stražmojster Rutnik izpove, da je takoj na licu mesta izvedel govorico, da so Nemci vžgali in je tako tudi uradno poročal. Pozneje ni našel razlogov za tako govorico.

Priča Ivan Visenjak s Sloma izpove o razmerju med Slovenci in Nemci:

Nemci so pridni, saj se dobro zastopimo. Le toti »Gospodar« šunta, šunta na šunta enega proti oven! Obtoženec g. Korošec: Kje ste brali tisti dve notici o ptujskih trgovcih, ko pa je bil tisti »Gospodar« zaplenjen?

Priča: Pri sosedih sem ga doba. Obtoženec: Ali ga je sosed dobil pod zavitkom? Priča ne ve na to odgovoriti.

Priča Franc Babosek izpove, da ne čita »Gospodarja«. G. predsednik mu prečita zadnji dve pod obtožbo stoječi notici ter vpraša, ali bi mogli sovražnost vzbuditi med mestom in deželo: Priča to potrди, a izpove, da še dosedaj ni bilo tako daleč prišlo.

Priča Martin Musek iz Brega pri Ptuj ne izpove nič posebnega.

Priča Avg. Janša se skraja brani kaj izpovedati, nazadnje pa le izpove, kdo da je pisal omenjene notice.

Potem se še prečitajo nekatere uradne listine o ognju, izpovedi mnogoterih prič ter cela vrsta člankov iz »Gospodarja«. G. zagovornik dr. Rosina protestira, da državni pravdnik spravlja tudi te članke v zvezo z onimi, ki stoje pod obtožbo. G. zagovornik dr. Rosina predlaga, 1. naj se zaslišijo tudi slovenski župani iz ptujске okolice in ne samo možje iz nasprotnega političnega tabora, 2. naj se prečitajo vse številke »Štajerca«, v katerih se polemizuje s »Slov. Gospodarjem« in iz katerih se bo videlo, da »Gospodar« le napade odbija in Slovence brani.

Objame vsakega. S slabostnim in tresočim glasom jih opominja naj ostanejo vedno pridni in pobožni, naj očeta spoštujejo in tudi nje naj ne pozabijo. Potem vsa solzna prime za roko svojega moža, milo ga pogleda in reče tiho: »Vse ti odpustim — le za to te prosim, zapusti nesrečno pijančevanje — usmili se svoje duše — in teh-le ubogih sirotic, najnih otročičev — bodi jim dober oče!« — Moči jo zapustijo — in čez nekaj trenutkov umrje. Velika množica ljudi njo je spremljala na pokopališče, kajti vsak, kdor jo je poznal, vsak je imel ž njo usmiljenje. Vsi so ji želeli po tem trudopolnem življenju nebeško, večno slavo. Tudi njen mož je takrat jokal — mogoče tudi obžaloval svoje nesrečno življenje in poboljšanje obetal — pa držal ga ni. Nekaj tednov po pogrebu je zopet začel pijančevati. Niso ga ganili otroci, ki so se vsi potrti in objokani žalovali za dobro in skrbno materjo.

Po treh letih so mu gospodarstvo prodali. Ubogi otroci so šli med tuje ljudi; njemu pa je ostalo le nekaj malo denarja in še tega je kmalu po grlu pogal. Ko ni imel ničesar več, je okoli postopal kakor zgubljena ovca. Delati ni bil navajen in tudi ni hotel. Vse se ga je torej ogibalo in balo. Še njegovi vinski bratci, s katerimi je prej toliko denarja zapravil — ga zdaj niso hoteli več

Sodni dvor je odklonil te predloge, na kar prijavi gosp. dr. Rosina takoj ničnost. Potem so se predložila tri vprašanja gospodom porotnikom: 1. Ali je obtoženec s prvo notico razširil krivo, za javno varnost vznemirjujočo vest brez dovoljnih vzrokov, da bi bila govorica resnična, 2. ali je z drugo notico in 3. ali je s tretjo notico vspodbujal druge k sovražnostim proti posameznim vrstam človeške družbe.

Govor državnega pravdnika.

Državni pravdnik dr. Nemanič je govoril skraja nenavadno pobožno. Navajal je celo sveto pismo. Ko je mislil potem vse lepe nauke naobrtni na duhovnika Korošca, skoči obtoženec kvišku, da bi ugovarjal, ker stoji pred sodiščem ne kot duhovnik, ampak kot časnikar. Državni pravdnik obstane v svojem govoru ter prosi g. predsednika pomoči. Na to se je trudil dokazati, da je obtoženec kriv ter prosil porotnike, naj ga obsodijo. Njegov govor je bil sicer jako glasen, a prepričal ni nikogar.

Govor g. dr. Rosine.

Zagovornik obtoženca g. dr. Rosina je govoril mirno, stvarno in prepričevalno. Mi podajamo v naslednjem glavne poteze govora:

Mirno in trezno!

Visoki sodni zbor! Velečeni gospodje porotniki! Proces, ki se danes vrši v tej dvorani, je političen proces. Tako ga imenujejo juristi, tako ga imenujejo tudi časnikarji, ki so danes tukaj zastopani. Političen je list, politik je obtoženec, politiki so bili mej pričami in politiki so možje iz ljudstva, ki sede danes tukaj kot sodniki. Ta proces je slika, vzeta iz sedanjega našega političnega življenja na Spodnjem Štajerskem. O političnih rečeh pa je treba mirno in trezno soditi. Za to jaz tudi ne bom nastopil s tistim govorniškim ognjem, kakor državni pravdnik. Mirno in resno hočem, gospodje porotniki, dokazati, da obtoženec ni kriv prestopka, katerega ga dolžijo, da se pri njem ne more uporabljati niti § 308 niti § 302k. z.

Dolga obtožba.

Slovit Francoz je izrekel nekoč krilate besede: Dajte mi tri besede kakega človeka, in jaz vam ga spravim na zatožno klopo! Istinito, samo tri nedolžne notice so zadostovale in državni pravdnik je skoval iz njih obtožbo, obsegajočo celih 23 strani. In vendar je znano, da so kratke obtožbe najboljše obtožbe. Toda uresničila se je zopet prislovice: Kjer manjkajo pojmi, tam pridejo o pravem času besede na pomoč. Kjer zmanjkajo državnemu pravdniku razlogi, pridejo o pravem času nejasne besede na pomoč.

Nevarnosti za javno varnost ni bilo. Kar se najprej tiče prestopka po § 308 (glej prvo notico!), ga gotovo moj obtoženec istega ni zakrivil, ker njegovo dejanje nima omenjene lastnosti, kakoršno zahteva § 308. Ta § ne obseja vsake neljube govorice, ampak samo tako, ki je »za javno varnost vznemirjujoča.« In sedaj poglejte na stran 11 obtožbe, te besede je državni pravdnik izpustil. Kaj je javna varnost? Da je moje premoženje in moje

spoznati. Lansko leto pa je nesrečnež žalostno umrl. Napil se je namreč strupenega žganja — in našli so ga v jarku mrtvega.

Le malo ljudi ga je spremljalo, ko so ga nesli na pokopališče. Ako je pa kdo vprašal, koga so ta dan pokopali, odgovarjali so nam: »Danes so pokopali Franceta K. znanega, nesrečnega vinskega bratca.«

Bog se usmili njegove duše in nas podpiraj, da se varujemo pijančevanja!

Ivan Toman.

Smešničar.

Mož reče svoji ženi, pri kosilu rezaje meso: »Danes si pa prinesla jako slabo meso; tako neznosno smrdi.« Žena: »Oho, že vem! Mesar mi ga je v »Štajerca« zavil!«

Hlapec: »Prosim lepo, gospod, popoldne dopusta; moj prijatelj Jože je umrl in bi šel rad k pogrebu.« — Gospodar: »Ne bo slo, ker je precej dosti opravila.« — Hlapec: »Za Boga milega, enkrat v letu bi mi pa vendar privoščili kako veselje.«

zdravje varno. Da je govorica kaznjiva, mora biti taka, da se prizadeti po pravici bojé za svoje imetje in zdravje, ali da govorim celo navadno, Ptujčani bi se morali bati, da bi jih kdo naklestil, ako pridejo iz mesta, ali pa da bi jim lastnino poškodoval. Kaj takega pa ni bilo pričakovati? Tega ni trdila nobena priča! Priča Gregorec je celo rekel, da so hodili Nemci k njemu prej kakor slej. Notica torej ni imela nobene posledice. Javna varnost ni bila vznemirjena. Zadnji odstavek: Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična ali ne, vzela je notici vsak vznemirjajoči namen. Če je pameten človek to notico čital, lahko je ostal miren, ter si mislil: Saj bomo videli, koliko resnice je na celi stvari. Gospodje porotniki! Vi uvidite, da prvega vprašanja ne morete potrditi. Posebno še ga ne morete zaradi tega ne, ker današnji obtoženec govorice tudi ni raznesel. Govorica je šla od ust do ust, tako da jo je župan Ornik že drugi dan izvedel po policajih, torej že ob času, ko današnji obtoženec še o njej ni imel ne duha ne sluha.

Sovražnosti in bojkot.

Sedaj pridem do II. in III. vprašanja in do § 302, katerega je hudoben poslanec imenoval kaučukparagraf (raztegljiv paragraf.) Da se urednik spravi pod obtožbo — to kaže cela novejša zgodovina v našem javnem življenju, — se vzame § 302, kajti njegove besede se dajo raztezati kot kavčuk. V ta paragraf se da vse stlačiti, ali je prav ali ne. Razlaganje tega § se ne more obračati na naš slučaj iz dveh vzrokov. Proti komu se je hujkalo, (da se poslužujem tega neprijetnega izraza)? Samo proti posameznim ptujskim trgovcem, in ne proti celemu njihovu stanu. Hickl in drugi v »Slov. Gosp.« niti navedeni niso. In med navedenimi niso sami trgovci, ampak tudi urar, žagar, tapetar — in to niso trgovci. Razvidi pa se iz tega, kako se je državni pravdnik mučil, da bi lahko tožbo sestavil, celo obrtnike je vstrel med trgovce. In nazadnje je treba pribiti, da bi se z navajanjem imen trgovcev sicer lahko zakrivilo motenje obrti ali pa razžalitev na časti, nikakor pa ne prestopok po § 302. Obtoženec torej, kakor dokazano, gotovo ni nastopil proti celim vrstam človeške družbe. Istotako pa tudi ni hujskal k sovražnostim. Sovražnost obstoji v tem, da se drugemu naredi škoda na časti, zdravju ali premoženju. Tega v našem slučaju nihče ni zakrivil.

Pa tudi k bojkotu ni hujskal, kakor se pravi. Bojkot nastane, ako kake osebe popolnoma osamimo v gospodarskem in družabnem oziru. Ali je hotel obtoženec koga na ta način osamiti. Nikakor ne! Obedve zadnji notici sta samo odgovor na ptujski list, katerega so, kakor je Ornik sam pripoznal, ustanovili trgovci. Ako bi se ugodilo mojemu predlogu, slišali bi, kako ta list piše. Kdor se torej s politiko peča, ne sme biti rahločuten. Če torej trgovci ustanovijo političen list in druge napadajo, morajo biti pripravljeni, da se bo tudi na nje streljalo. Sedaj pa čitajte pod obtožbo stoječe članke, in v njih ne boste našli ničesar o bojkotu. »Slov. Gospodar« je imenoval samo one nasprotnike, ki širijo »Štajerca«, ki ga ljudem vtikajo v žep, v jerbasa itd. Širjenje tiskovin (kolportaza) je po postavi prepovedano dejanje, in »Slovenski Gospodar« je hotel tako širjenje le zabraniti, sicer pa nič več. Vi boste torej tudi II. in III. vprašanje zanikali.

Kako drugi delajo.

Ne priznamo sicer, pa recimo, da bi bil obtoženec res klical k bojkotu, v sled tega vam še nikakor ni treba imeti istega pravnega naziranja kakor državni pravdnik. Vzemite kak dunajski protižidovski časnik, v vsaki številki najdete: »Ne kupujte pri židih!« Časnik »Arbeiterwille«, ki izhaja v Gradcu, prinaša v vsaki številki z velikimi črkami opomin: »Delavci, ne pijte Reininghaus-piva!« In vendar se niti na Dunaju niti v Gradcu taki časniki ne zaplenijo in uredniki se ne tirajo na zatožno klopo. Iz tega sledi, da imajo državni pravdniki po različnih krajih različna pravna naziranja, in ako torej zanikate I. in II. vprašanje, boste ravnali v soglasju z dunajskimi in graškimi državnimi pravdniki.

A tudi mariborski državni pravdnik ni vedno istega mnenja. »Marburger Zeitung« je v št. z dne 27. p. mes. prinesla javen opomin, da se naj ne hodi k slovenskemu notarju, ampak k nemškemu. Če je torej bojkot po § 302 kaznjiv, je torej tudi kaznjiv, ako ga ta časnik razglasi. In list bi moral biti vsaj zaplenjen, kar pa se tudi ni zgodilo.

Tožbe nas ne uničijo.

V političnih bojih je velika pomoč časnikarstvo. Kdor zadene časnik, zadene tudi celo stranko. Nikakor pa si ne smete misliti, da se je še kdaj z enakimi tožbami uničilo časnikarstvo kake stranke. Saj so bili časi, ko so bile take tožbe na dnevnem redu. Danes so vsaj v večjih mestih že popolnoma izginile. V času od junija 1868 do oktobra 1869 so bili češki uredniki obsojeni na skupno 73 let ječe, toda kaj je pomagalo? Danes je češko časnikarstvo močnejše kakor kdaj. Prepričan sem, da naše spodnještajersko ljudstvo, ki se bojuje za svoje pravice tudi po časnikih, ne bo trpelo škode, ako se danes obtoženec obsodi. A da bo kdo krivično obsojen, temu se upira čut človekoljubnosti.

Zakaj to?

Prečitajo se je tudi mnogo člankov, katerih obtoženec ni pisal. Že med obravnavo sem ugovarjal, da so se sploh vzeli v obravnavo. Moje mnenje je, da je državni pravdnik z njimi hotel samo na porotnike uplivati. Toda proti temu moram ugovarjati, ker menim, da to čitanje lahko spravi porotnike na pota, na katerih se ne najde pravica. Ko se je izdala postava o porotnih sodiščih, poučil je tedanji

justični minister državne pravdnike, „da morajo vse opustiti, kar bi lahko uplivalo, da se dejstva krivo presoja.“

Bodite pravični!

Gospodje porotniki! Četudi sedijo med vami politični nasprotniki, vendar sem prepričan, da ste si v svesti svoje naloge kot sodniki iz ljudstva. Vaša dolžnost je, da se kot sodniki ne ozirate na politično naziranje, ampak da ugodite pravici. Zanikajte vsa tri vprašanja, oprostite obtoženca, in še v poznih dnevih se boste z zadovoljnostjo spominjali na današnji dan; kajti vi boste s tem storili le to, kar je podlaga vsake države, vi boste storili pravico!

Državni pravdnik je čutil, kak utis je naredil zagovornikov govor, zato se je brzo zopet vzdignil ter z nova začel zagovarjati svojo reč. Rekel je, da so tudi krojači, čevljarji, žagarji itd. trgovci. Rekel je, da je Reininghaus tako bogat, da mu je vse eno, ali ga kdo bojkotira ali ne. Zato se tudi državni pravdnik ne ustavlja bojkotu. Gosp. dr. Rosina je poučil državnega pravdnika, da so ta njegova mnenja do cela kriva. Krojači, čevljarji, žagarji itd. niso trgovci, ampak obrtniki. Pred postavo so vsi enaki, tukaj ni razločka med bogatinom in siromakom. Poučil je tudi državnega pravdnika o ljubezni do bližnjega. Kakor tudi državni pravdnik ne sme poznati ljubezni do bližnjega, tako je tudi politik ne more. Oba gledata, da se gibljeta v mejah postave.

Sedaj se je za dve uri prekinila obravnava. Po odmoru je govoril predsednik Morocutti. Njegova izvajanja o bojkotu in sovražnosti je dal zagovornik dr. Rosina na zapisnik.

Porotniki so prvo vprašanje potrdili z 10 glasov proti 2; drugo in tretje pa z 11 proti 1.

Kot kazni je proglasil sodni dvor 6 tednov navadnega zapora.

Toda stvar še ni končana, kajti zagovornik je prijavil pritožbo ničnosti.

Se enkrat Pesnica.

(Dopis iz pesniške okolice.)

Meseca junija t. l. prinesel je »Štajerc« debelo tiskano novico, da je zdaj zavoljo Pesnice vse urejeno, da se bo zdaj in zdaj začelo kopati in Pesnica regulirati. Pristavil pa je ta listič hitro, da se je vse to zahvaliti, ne morebiti slovenskim poslancem, ampak tisti deputaciji, katero je lani Flucher v Gradec poslal, in pa nemškemu viteškemu redu.

Zdaj pa vprašamo sosede ob Pesnici: koliko Pesnice in kje se je že reguliralo? Gospod Flucher in tista ponižna deputacija, ki je hodila okoli dr. Schmidererja, okoli vseh drugih deželnih odbornikov razen predlagatelja Robiča, okoli nemškega zagrizenca Walz-a, koliko ste pa dosegli? Zakaj se še vedno nič ne dela ob Pesnici, zakaj se ne regulira, ne koplje? Mi plavamo in se potapljamo, po naših travnikih in njivah vali se temno-rjava Pesnica in nam dela grozno škodo; a nič se ne začne delati. Deputacija slavna, ki si se uklanjala največjim našim narodnim nasprotnikom in si z zaničevanjem šla mimo tistih slovenskih poslancev, ki so to zadevo sprožili in jo po vseh močih naprej spravljali, kje pa imaš zdaj svoje vspehe? Pokaži vendar nekaj, da bojo vsi Trgoviščani in Cvetkovčani vsaj nekaj videli od tistih velikih zaslug te deputacije in nemškega oskrbnika Flucherja.

Mi iz gotovega vira vemo, da se bode Pesnična regulacija tako zavlekla, da še v 2 letih ne bode pravega začetka. Slovenski poslanci so hodili okoli ministrov in okoli namestnika, interpelirali na Dunaji in ko so s težko toliko dosegli, da se je stvar nekoliko dalje pomaknila, že so prileteli »Štajerčevi« privrženci in kričali: Zdaj bode, a to smo dosegli mi. In vendar ni nič. Nemški je deželni odbor, nemška je večina v deželnem zboru, pred katerim so slovenski možje v svoji zmoti ponižno priklanjali svoje glave, a za to so dobili — nič.

Zato zdaj le hitro imenujte poslanca Walz-a, kateri je enkrat nemške konserva-

tivne poslance, ko so nastopili za korist slovenskega kmeta, imenoval »windische Schleppträger«, za častnega občana po vseh občinah ob Pesnici.

Pa še enega ne smete pozabiti: ptujskega pekarskega mojstra Ornika. Tega tudi ne. Tudi ta ima velike zasluge, da ste tako hitro — nič dosegli. Čujte!

Bila je seja deželnega zbora štajerskega dne 5. julija t. l. Ornik, ki je mislil, da je zadeva s Pesnico že zrela, je stavil hitro predlog, da se naj reguliranje Pesnice, kar najhitreje izvrši do konca. To bi prav lepo in hvaležno bilo. Ali gospod Ornik, močni župan in častni meščan ptujski se je malo zaletel; mož ni natančno pregledal te stvari in se ne zadosti posvetoval. Ko mu je torej g. dr. Schmiderer naznanil, kaj je c. kr. vlada dunajska pisala na deželni odbor štajerski in da bode deželni odbor v kratkem poslal inženerja v Tivolce, je gospod Ornik bil ves ginjen in je rekel: Zahvaljujem se v imenu našega ljudstva in izrečem v njegovem imenu svoje zadovoljstvo, da so se vendar enkrat izvršili sklepi deželnega zbora.

O gospod Ornik, ko bi vi vedeli, kako ste se urezali. Nič se ni zgodilo, prav nič. Še danes je vse pri starem. In Ornik in Flucher in deputacija niso nič napravili. S samimi besedami se reke ne regulirajo in z neresnico se nič ne opravi. Danes je še škoda toliko, kakor druga leta. Kaj je torej pomagalo, da so nekateri Slovenci šli tem prijateljem Flucherjevim in Ornikovim na led?

Zdaj pa pridete na vrsto slovenski poslanci. Vrata državne zbornice se bodejo kmalu odprla. Vam so razmere znane. Vi veste, zakaj nista deželni zbor in odbor nič opravila. Zdaj pa jih pošteno zgrabite, a deputacija naj ide nemške kljuge pritiskati!

Politični ogled.

Volitve na Kranjskem iz kmečkih občin so za katoliško narodno stranko ugodno izpale. Pridobila si je na novo en mandat v ribniško-kočevskem okraju in ima torej sedaj iz kmečkih občin 15 poslancev. Le v idrijsko-vipavskem okraju je zmagal liberalc Ivan Božič. Izvoljeni so torej sedaj: Dr. Sušteršič, Povše, pl. Detela, Pogačnik, Žitnik, dr. Krek, dr. Brejc, dr. Schweitzer, Pfeifer, Jaklič, Dular, Drobnič, Mejač, Košak, Pakiž, Božič. Danes se vršijo volitve iz mestne skupine. Katoliško-narodna stranka je postavila naslednje kandidate: Kregar, Pollak, Arko, Koblar, Spendal, Košiček.

Predsednik severnoameriških združenih držav je postal dosednji podpredsednik Roosevelt. Dopolnil je 41 leto ter je rodod iz Novega Jorka. On je istega političnega naziranja kakor Mac Kinley.

Predsednik Mac Kinley †. V soboto zjutraj kmalu po 2. uri je po enotedenskih, posebno zadnja dva dneva neznosnih bolečin umrl v Buffalo žrtev anarhističkega morilca Czoglogosza, predsednik severoameriških zveznih držav, William Mac Kinley v 58 letu svoje dobe, v petem svojega predsedništva. Akoravno je bila ena obeh ran smrtno nevarna in je bilo človeški soditi malo upanja na ozdravljenje predsednika, vendar so zdravniki do zadnjega trdili, da je napadeni izvan nevarnosti. Šele v petek dopoldne so uvideli, da so se motili v svoji sodbi in da nastopi smrt v najkrajšem času. Zadnje 3 do 4 ure so ga le še na umeten način še ohranili pri življenju, in že pred polnočjo je izgubil zavest, iz katere se je zavedel le v zadnjih trenutkih ter umrl z besedami: Božja in ne naša volja naj se zgodi. Ob njegovi smrtni postelji so bili zbrani soproga, sorodniki ter ministri; podpredsednik ni došel pravočasno. Ministri so takoj podali ostavko ter dali s tem podpredsedniku Rooseveltu priliko, da, ako se mu zdi potrebno, sestavi nov kabinet. Truplo pokojnikovo prepeljejo v Washington, kjer je pokopljeno na državne stroške.

Dopisi.

Ormož. (Blagoslovljenje okoliške šole.) Kolik razloček med blagoslovljenjem nemške šole lansko leto, in med blagoslovljenjem slovenske okoliške šole, ki se je vršilo dne 15. t. m.! Komaj, da se je vedelo, kaj se godi z nemško šolo, a dne 15. t. m. je bil pravi narodni praznik, katerega se je vdeležilo ljudstvo v izredno velikem številu od blizu in daleč. Štelo se je ljudstva nad 4000. Ob poldnesi uri predpoldne je bila slovesna sv. maša ter pridiga v ormoški larni cerkvi. Po božji službi se je pomikala šolska mladina in verno ljudstvo z 12 duhovniki v procesiji k novemu šolskemu poslopju, katero je blagoslovil vlč. g. Jakob Caf, dekan pri Sv. Tomažu.

Po dovršenem blagoslovljenem opravilu se je zbrala šolska mladina in ljudstvo v šolski sobani III. razreda, kjer je vse navzoče v lepem govoru pozdravil predsednik krajnega šolskega sveta g. Martin Stanič. Okoliške občine Hardek, Pušinci in Litmerk so bile prisiljene sezidati si novo šolo, ker so Ormožani hoteli imeti svojo nemško šolo. Lani 15. septembra se je položil temeljni kamen, letos se isti dan izroča poslopje svojemu namenu. Ob koncu izroči ključ, zvezane s slovenskim trakom, šolskemu vodji g. Rajšpu. Okrajni glavar Marija grof Attems se je v lepem slovenskem govoru zahvalil vsem, ki so pripomogli do tako lepega in krasnega poslopja, izrazil željo, naj bo vzgoja prešinjena od verskega in domoljubnega duha, tako da bodo iz šole prihajali cesarju zvesti podložniki in človeški družbi koristni državljani. Krepki živijo-klici so pretrgali večkrat govor glavarjev ter ob koncu posebno glasno odmevali po dvorani. Okrajni nadzornik gosp. Dreflak je govoril do starišev. Učenec in učenka sta v imenu šolske dece izrekla zahvalo, da se jim je postavilo tako lepo poslopje. Šolski vodja g. Rajšp vabi stariše, da vzajemno delujejo z učiteljstvom pri odgoji otrok, ter še izreka posameznim osebam in oblastim zahvalo za novo poslopje. Nazadnje zakliče cesarju Slava, na kar so otroci zapeli cesarsko pesem. In spored je bil dovršen.

Rodoljubne gospe in gospice so pripravile šolski deci majhen obed, rodoljubi ormoški in iz okolice pa so se zbrali v telovadnici k banketu. Hardečka godba je med tem svirala v veži. Pri fino pripravljenem banketu je otvoril vrsto nazdravic gosp. M. Stanič. Nazdravil je vladarju. G. dr. Omulec pa je nazdravil sedanjemu in prejšnjemu okr. glavarju, g. Rajšp sedanjemu in prejšnjemu sol. nadzorniku, dr. Omulec dekanu Cafu, g. Porekar okrajnemu šolskemu svetu, g. dr. Rosina krajnemu šolskemu svetu, gosp. dr. Kristan duhovščini in posebej navzočemu g. prefektu Korošcu, g. dr. Geršak vrlemu učiteljstvu, g. Rajšp g. ravnatelju Neratu itd.

Dušečni oče novega poslopja, kakor se je izrazil v svoji napitnici g. Rajšp, je ravnatelj mariborske okoliške šole g. Nerat, ki je naredil načrt. Novo šolsko poslopje ima krasno lego, je okusno in prilično ter solidno zidano, tako da je gotovo izmed najlepših šolskih poslopj na Spodnjem Štajerskem. Kakor je poslopje kras in dika okolice, tako ji naj bo tudi vir prave omike in napredka.

Iz Jarenine. (Ciril-Metodova mladeniška slavnost.) Dan 15. sept. je bil preimeniten dan za nas, jareninske mladeniče, ki nam ostane nepozabljiv vse živne dni. Obhajali smo ta dan svojo željno pričakovano Ciril-Metodovo mladeniško slavnost. Mariborski tamburaši so nastopili prvi ter začeli udarjati na svoja miloglasna godala prelepo koračnico »Slava Slovincem«, s katero se je slavnost otvorila!

Na to so se menjale tamburaške in pevke točke. Mladenič Karol Šabeder, je v imenu bralnega društva in mladeniške zveze iskreno pozdravil vse došle mladeniče, domače in tuje in vse navzoče mnogoštevilno občinstvo; vključ poprej silno slabemu vremenu se je zbralo na slavnostnem prostoru